

Białoruś

Po kryzysach.
Przed kryzysem?

Wstęp

Białoruski model rozwoju oparty o wysokie inwestycje koordynowane przez państwo, przy jednoczesnym niskim wzroście wydajności gospodarki, wyczerpał się. Po globalnym kryzysie 2007/8 Białoruś dotknęła w latach 2008-2016 seria kryzysów. Obecnie osiągnięto kruchą makrostabilizację. Jednak przywrócenie trwałego szybkiego wzrostu będzie niemożliwe bez zwiększenia wydajności. O sytuacji białoruskiej gospodarki rozstrzygną tempo zwiększania wydajności oraz tempo narastania nierównowag. Jeśli przeważą nierównowagi, w najbliższych kwartałach Białoruś czeka słaby wzrost z ryzykiem recesji, a w najbliższej dekadzie prawdopodobna jest stagnacja.

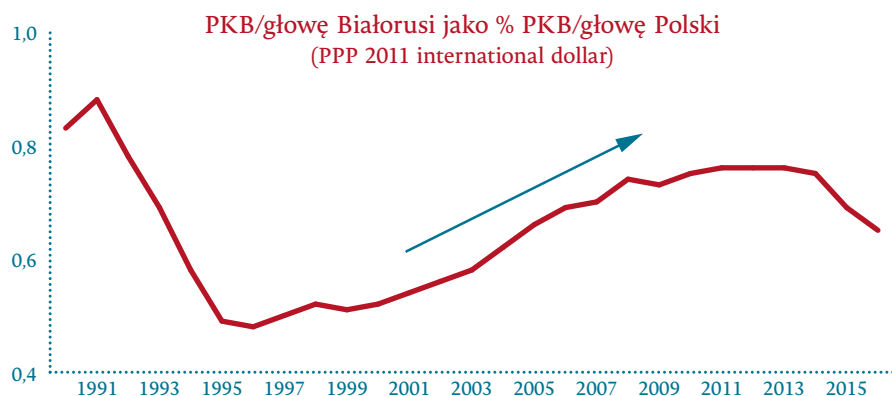
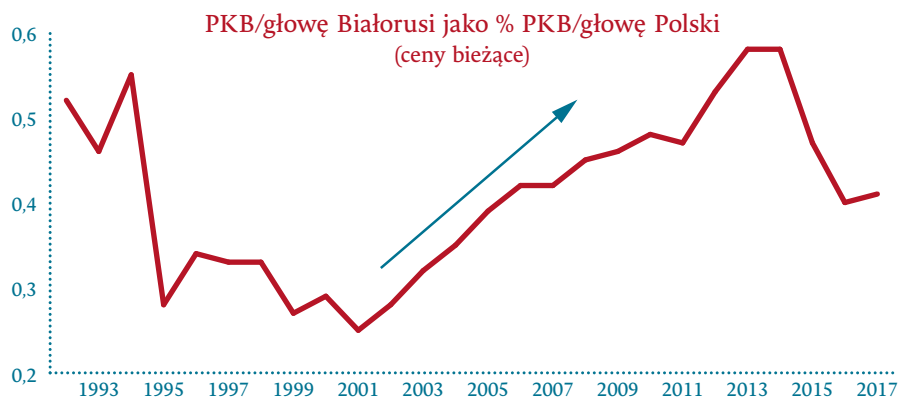
Spis treści

1. Podsumowanie	3
2. Handel ze światem	4
3. Budżet i makro	6
4. Rynek pracy i zarobki	11
5. Demografia	13
6. Sytuacja polityczna	15

1. Podsumowanie

- I. Do kryzysu 2007/08 białoruski model gospodarki koordynowanej przez państwo i dotowanej przez Rosję zapewniał wysokie tempo rozwoju i pełne zatrudnienie.
- II. Po chwilowym załamaniu rozwoju spowodowanym rozpadem ZSRR gospodarka Białorusi przez wiele lat rosła dynamicznie, a PKB na głowę w Białorusi goniło PKB na głowę w Polsce.

- III. Jednak brak urynkwienia, w tym zwłaszcza narzucane państwowym przedsiębiorstwom cele inwestycyjne, produkcyjne, zatrudnienia i wzrostu płac oraz wysokie dotacje kierowane do preferowanych sektorów powodowały niską wydajność gospodarki. W ostatniej dekadzie rozwój bez wzrostu wydajności wyczerpał swe możliwości. Białoruś dotknięta fale kryzysu w 2009, 2011 i 2015 r.
- IV. Nierównowagi w gospodarce białoruskiej objawiają się m.in. w:
- wysokim poziomie zadłużenia; dług publiczny z poniżej 20% PKB w 2007 r. wzrósł do powyżej 50%,
 - saldo handlu zagranicznego jest dodatnie, ale nie przekracza 1% PKB,
 - niskich rezerwach; rezerwy liczone w miesiącach importu to jedynie ok. 2 miesięcy,
 - wysokiej dolaryzacji gospodarki; blisko 2/3 depozytów jest w walutach zagranicznych,
 - wysokiej inflacji; spadła z ok 50% w latach 2011-12 do około 5% obecnie, ale oczekiwania inflacyjne są nadal wysokie, co m.in. odzwierciedla stopa refinansowa w wysokości 10%.
- V. Białoruś importuje blisko 100% swoich surowców energetycznych z Rosji. Uzależnienie to w krótkim terminie jest opłacalne. Białoruś kupuje surowce energetyczne poniżej cen światowych. Uzyskane z tego tytułu dotacje stanowiły w minionych latach równowartość około 10-15% PKB.
- VI. Nie wiemy, czy powolne zwiększenie dyscypliny finansów publicznych oraz urynkwienie zwiększą wydajność gospodarki na tyle szybko, by uniknąć kolejnych kryzysów.

Źródło: WEO, IMF, October 2018

2. Handel ze światem

- I. Białoruś jest małą otwartą gospodarką z dwoma istotnymi partnerami handlowymi: Rosją i UE. W imporcie surowców energetycznych Białoruś jest w 100% zależna od Rosji. W eksporcie dominują nisko przetworzone surowce mineralne i produkty rolne. Ze względu na niską wartość dodaną produkcji Białoruś ma kłopot z generowaniem dodatniego salda handlu zagranicznego oraz ustawicznie niski poziom rezerw.

Handel zagraniczny Białorusi w 2017 r.

	Import		Eksport	
	Wartość w mln USD	Udział	Wartość w mln USD	Udział
Ogółem	34.230,7	100,0%	29.267,1	100,0%
Rosja	19.359,2	56,6%	12.835,3	43,9%
UE28	6.616,2	19,3%	7.753,7	26,5%
Polska	1.334,7	3,9%	1.082,1	3,7%

Źródło: International Trade Centre

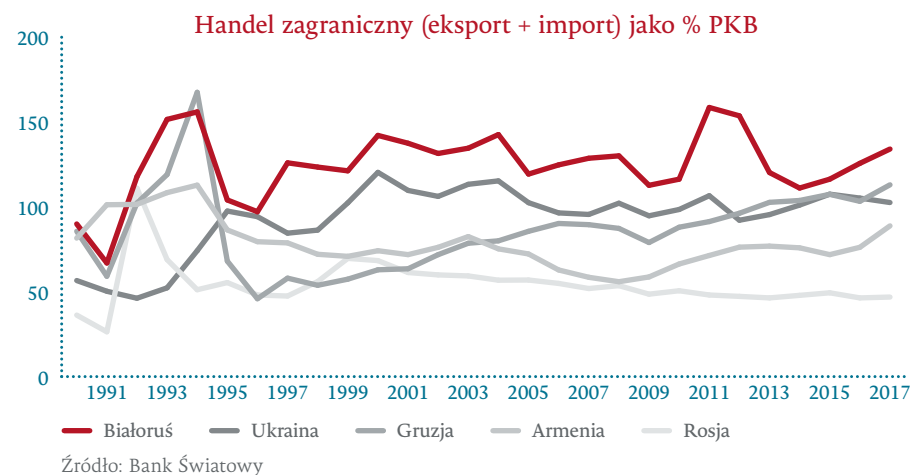
Polska jest w miarę istotnym partnerem handlowym Białorusi. Jesteśmy czwartym największym dostawcą do tego kraju oraz szóstym najważniejszym odbiorcą. Najważniejszymi towarami w eksporcie Polski na Białoruś były produkty z grup:

- maszyny i urządzenia mechaniczne (16,5% udziału w całości eksportu do tego kraju),
- owoce i orzechy jadalne (12,0%),
- maszyny i urządzenia elektryczne (8,5%) oraz
- tworzywa sztuczne i artykuły z nich (8,2%).

Z kolei w imporcie z Białorusi do Polski dominowały:

- paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji (33% udziału w całości importu z tego kraju),
- drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny (23%) oraz
- nawozy (13%).

- II. Białoruś jest małą, otwartą na handel gospodarką. Suma eksportu i importu stanowi od 1997 r. ponad 110% białoruskiego PKB (w 2017 r. było to 133,6%), co stanowi najwyższą wartość wśród krajów Wspólnoty Niepodległych Państw.

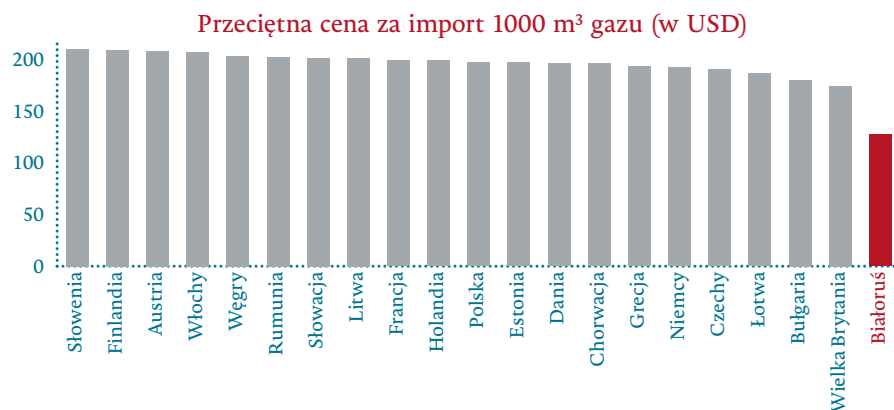
- III. Białoruś jest w całości zależna od importu surowców energetycznych z Rosji:

Udział Rosji w imporcie wybranych surowców energetycznych

	2015	2016	2017
Oleje ropy naftowej i otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	100,0%	99,8%	99,6%
Gaz ziemny i pozostałe węglowodory gazowe	99,9%	100,0%	bd.
Oleje ropy naftowej i otrzymywane z minerałów bitumicznych, inne niż surowe	98,4%	97,9%	97,2%
Energia elektryczna	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: International Trade Centre

- IV. Jednocześnie ceny, po jakich Białoruś aktualnie kupuje surowce z Rosji, są niezwykle atrakcyjne, np. za 1000 metrów sześciennych gazu Białoruś płaci 127 USD (Polska około 197 USD, a Niemcy 192 USD).

Źródło: Białoruś dane za 2018 r. z belta.by, pozostałe państwa obliczenia Bloomberga za 2017 r.

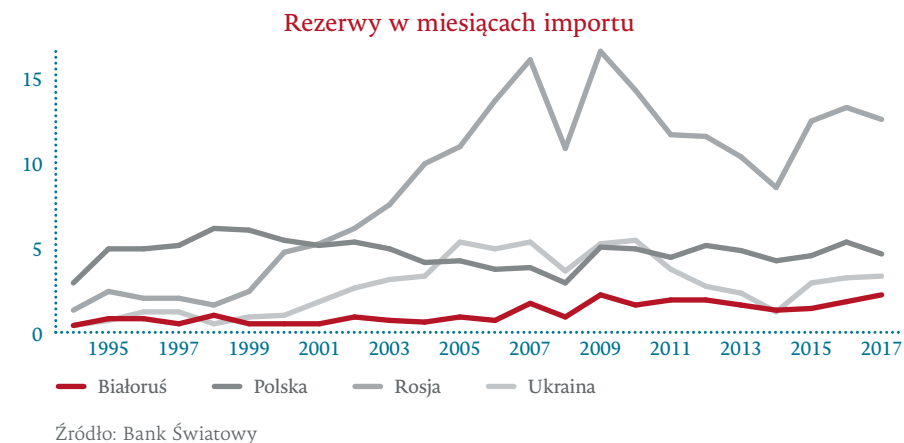
- V. Z państw regionu Białoruś ma największy problem z wygenerowaniem dodatniego salda w handlu zagranicznym.

Od 1993 roku saldo obrotów towarowych Białorusi trzykrotnie osiągnęło dodatnią wartość, w 2005, 2012 i od 2015 r. W ostatnich czterech latach saldo utrzymuje się na dodatnim poziomie, nieprzekraczającym 1% PKB.

Białoruś ma jeden z niższych poziomów rezerw walutowych w regionie.

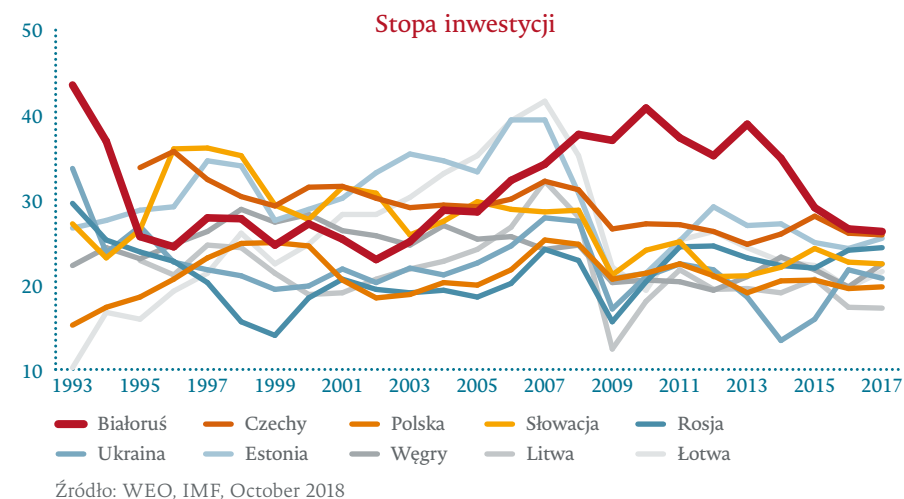
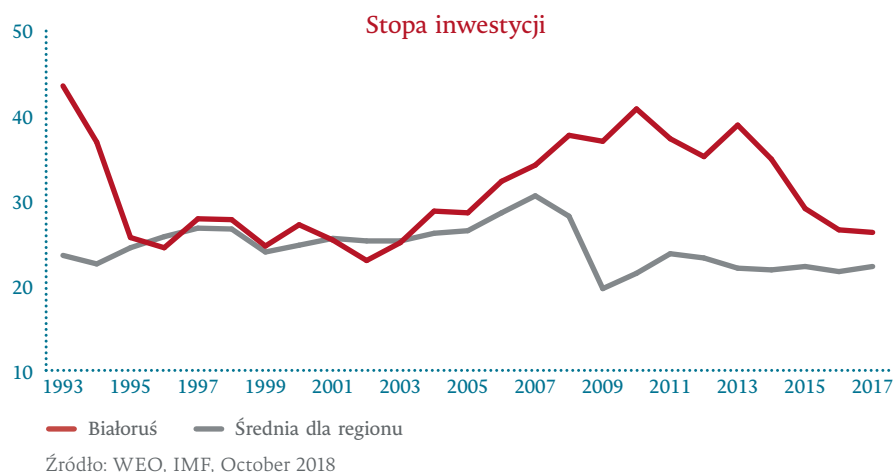

- VI. Białoruś ma też jeden z niższych poziomów rezerw walutowych w regionie, co czynią ją podatną na kryzys przy pojawieniu się deficytu handlowego lub utraty dostępu do finansowania zagranicznego.

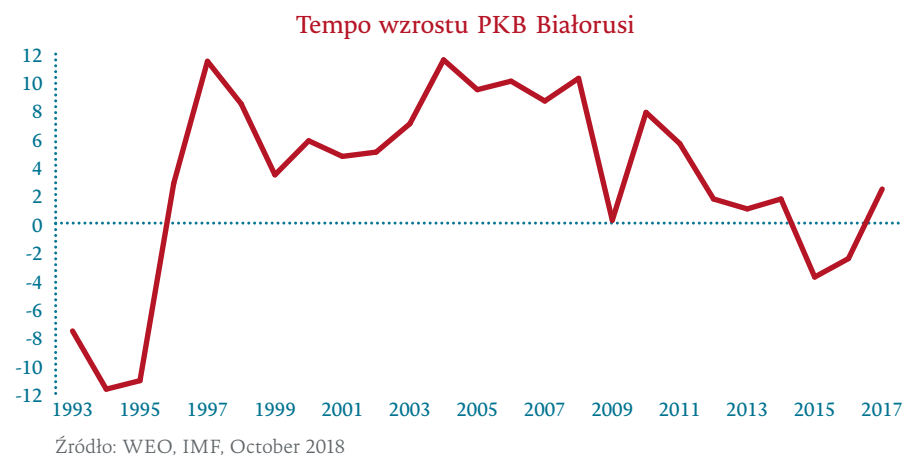

3. Budżet i makro

- I. Białoruski model rozwoju oparty był o wysoką stopę inwestycji i wysoką stopę zatrudnienia. Ale wysokie inwestycje w obliczu braku wzrostu wydajności w coraz mniejszym stopniu tworzą rozwój oraz same są coraz trudniejsze do utrzymania. Wysoka stopa inwestycji może uruchomić epizod ponadprzeciętnego rozwoju trwający nawet kilkanaście lat. Ale bez wzrostu wydajności, nawet przy rosnących inwestycjach, tempo rozwoju z czasem spadnie do zera.

- II. Kryzys 2007/08 obnażył słabość modelu rozwoju opartego o wysokie inwestycje przy niskim wzroście wydajności. Po globalnym kryzysie 2007/08 gospodarka białoruska dotknięta została serią kryzysów. Tempo wzrostu PKB spadło w latach 2009, 2011-2 oraz 2015-6 (patrz wykres poniżej).

Po globalnym kryzysie 2007/08 gospodarka białoruska dotknięta została serią kryzysów.

Inflacja w latach 2011-12 przekroczyła 50%. Dług publiczny w latach 2008-10 wzrósł trzykrotnie. A rubel białoruski podlegał skokowej dewaluacji w 2009, 2011 i 2015 r. (patrz wykres poniżej).

W drugiej połowie 2018 rubel stracił kolejne 10% wartości względem dolara.

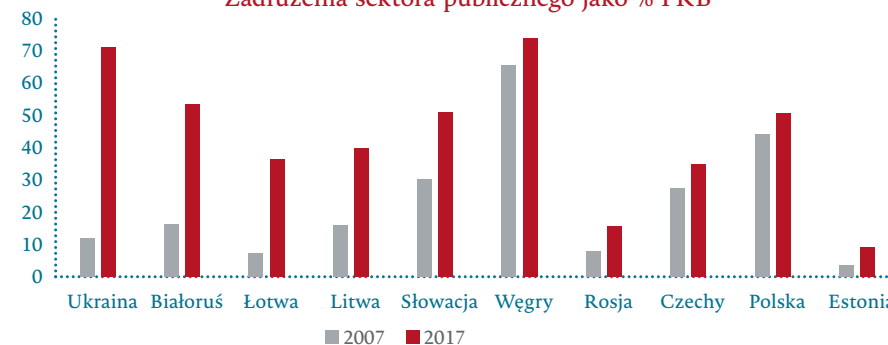

Źródło: Narodowy Bank Białorusi

III. Obecnie białoruska gospodarka odbija się po kryzysie lat 2014-16. Stabilizację bieżących wskaźników gospodarczych osiągnięto m.in. skokowym wzrostem zadłużenia publicznego. W latach 2007-2017 z państw regionu tylko Ukraina odnotowała większy skok zadłużenia publicznego. A Białoruś z państwa nisko zadłużonego stała się państwem średnio zadłużonym.

Faktyczny skok zadłużenia sektora publicznego był jeszcze większe, niż wskazują oficjalne dane. Ratując państwowe przedsiębiorstwa w latach 2014-16 używano bezpośrednich dotacji, umorzenia podatków, gwarancji oraz przejścia długów w bankach przez władze państwowe i regionalne. Działania te nie zostały w pełni odzwierciedlone w oficjalnej statystyce.

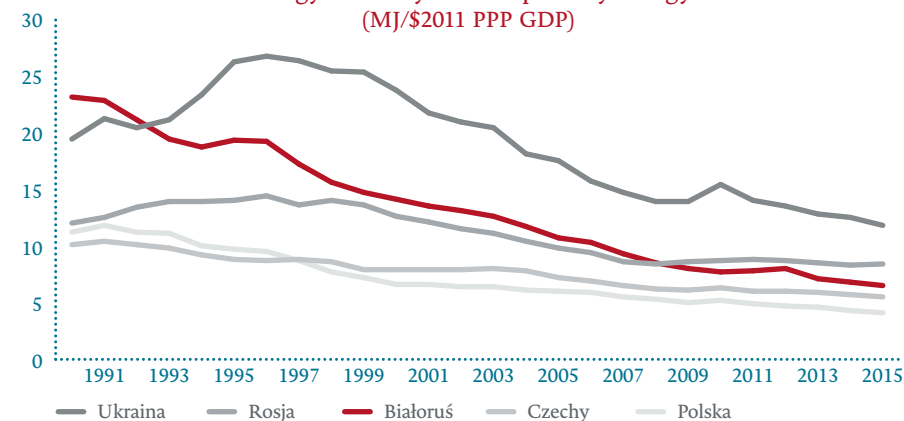
Zadłużenia sektora publicznego jako % PKB

Źródło: WEO, IMF, October 2018

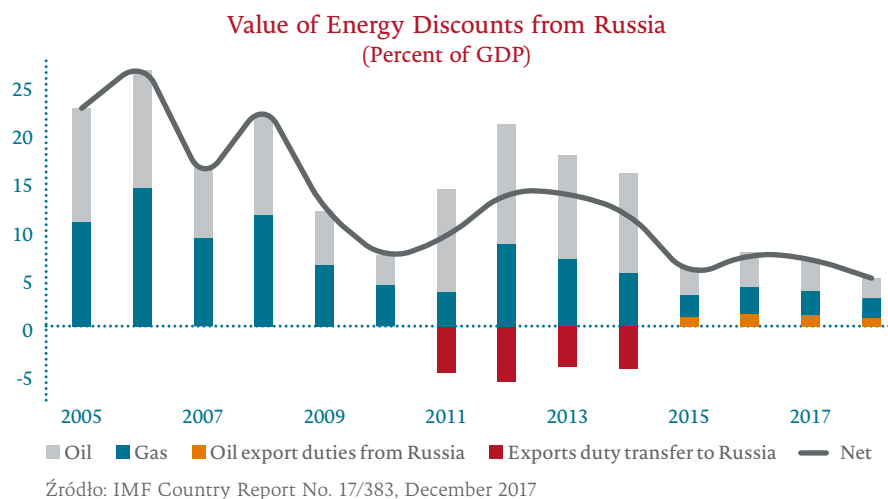
IV. Głównymi wyzwaniem są polepszenie wypłacalności sektora publicznego i zwiększenie wydajności sektora przedsiębiorstw. Nie jest to niemożliwe. Białoruś w przeszłości wykonała strukturalne reformy, takie jak największe obniżenie energochłonności gospodarki spośród państw regionu (patrz wykres poniżej). Ale będzie to trudne ze względu na dotychczasowe oparcie polityki gospodarczej i zabezpieczeń społecznych o bezpośrednie sterowanie przez państwo przepływami finansowymi.

Energy intensity level of primary energy
(MJ/\$2011 PPP GDP)

Źródło: Bank Światowy

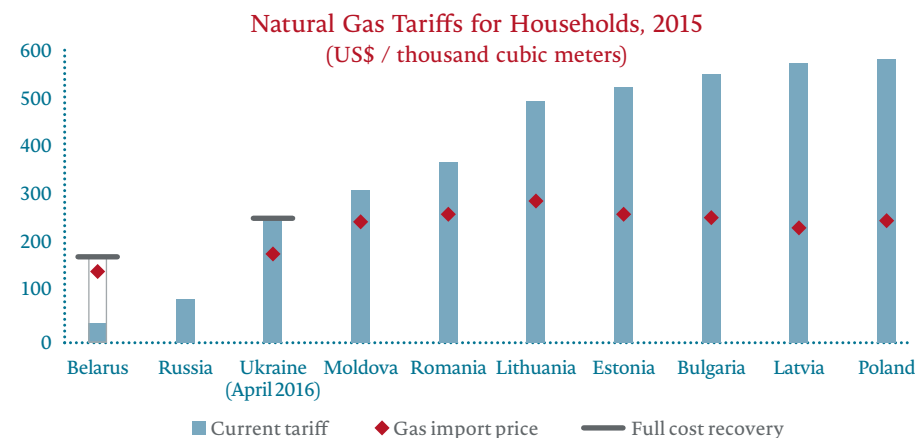
- V. Państwo białoruskie w wysokim stopniu używało dotacji i innych instrumentów finansowania państwowego do regulowania procesów gospodarczych. A samo w dużym stopniu było uzależnione od finansowania z Rosji. Dotacje z Rosji wynikające z zakupu surowców energetycznych po cenach poniżej rynkowych sięgały w ostatniej dekadzie 10-15% PKB Białorusi (czarna linia na wykresie poniżej). Przedtem były jeszcze wyższe.

- VI. Rosja zapowiedziała „manewr podatkowy”: przejście w latach 2019-2024 od ceł eksportowych na ropę do opodatkowania wydobycia ropy u źródła. Dla białoruskich rafinerii oznacza to płacenie cen coraz bliższych światowym. A dla budżetu Białorusi stratę 293 mln USD w samym tylko 2019 r. i aż 3-4% PKB w latach późniejszych.

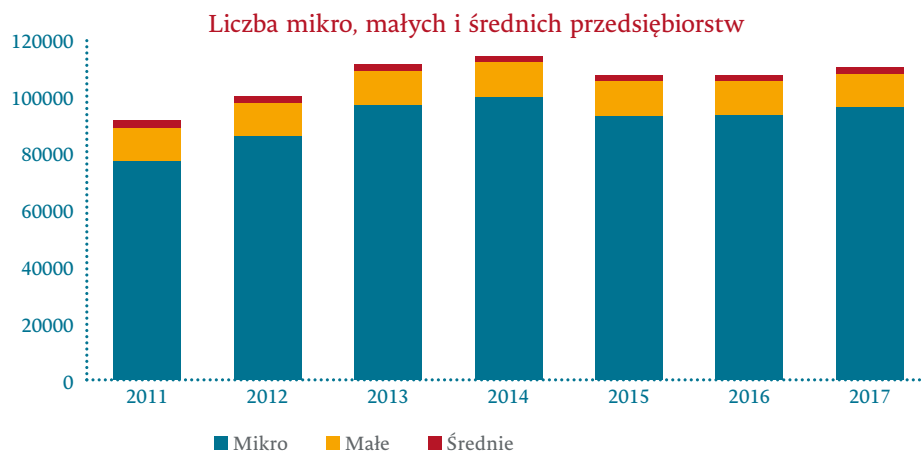
- VII. W Białorusi politykę społeczną w dużym stopniu zastępowały obniżone ceny usług komunalnych, poniżej ich kosztu (patrz przykład na wykresie poniżej: czerwony romb to cena importu gazu, a niebieski słupek – cena

gazu dla gospodarstw domowych) oraz powszechne państwowe emerytury. Ceny usług komunalnych pokrywały ok 50-60% kosztów tych usług. Od 2017 r. władze Białorusi usiłują doprowadzić w okresie kilku lat do pokrycia 100% kosztów usług komunalnych z opłat użytkowników oraz uruchomienia pomocy społecznej adresowanej do najbardziej potrzebujących. W dniu 1 stycznia 2019 podniesiono ceny gazu, elektryczności, wody i odbioru ścieków dla gospodarstw domowych, a od 1 czerwca wzrosną ceny ogrzewania.

Dotacje z Rosji wynikające z zakupu surowców energetycznych po cenach poniżej rynkowych sięgały w ostatniej dekadzie 10-15% PKB Białorusi.

VIII. Sektor prywatny, zwłaszcza mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, pomimo kolejnych zapewnień o zielonym świetle dla prywatnej inicjatywy cały czas boryka się z istotnymi barierami, co sygnalizuje spadek liczby MMiŚ, i raczej nie będzie źródłem znaczącego zwiększenia wydajności gospodarki (patrz wykres poniżej).

Źródło: Małe i średnie przedsiębiorstwa w Republice Białorusi, kompendium statystyczne, 2018

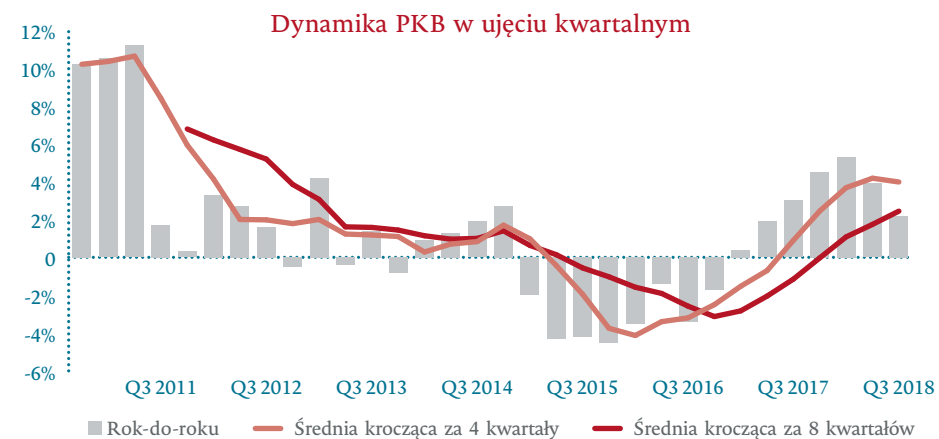
IX. Niskie zaufanie obywateli do rubla białoruskiego ze względu na historycznie wysoką inflację jest przyczyną wysokiej dolaryzacji gospodarki. Około dwie trzecie depozytów bankowych jest w dolarach i innych walutach zagranicznych.

Ponad 60% szerokiej podaży pieniądza (m3) denominowane jest w walucie. Wiele kontraktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi jest również denominowane w walutach.

Źródło: Biuletyn Statystyczny Banku Centralnego Białorusi, № 3 (60) 2018

X. Od drugiego kwartału 2018 r. wzrost białoruskiej gospodarki ponownie spowalnia (w ujęciu kwartał do analogicznego kwartału roku poprzedniego, w ujęciu kwartał do kwartału wzrost spada już od czwartego kwartału 2017 r.), co zwiększa ryzyko spowolnienia lub recesji w 2019 oraz 2020 r.:

Źródło: Belstat

- XI.** W razie kryzysu głównym źródłem finansowania Białorusi może być ponownie Rosja oraz organizacje międzynarodowe. Obecny rating Białorusi jest poniżej investment grade, co wyklucza pozyskanie potrzebnego finansowania na zasadach komercyjnych. Rating Białorusi zaznaczony na niebiesko. Dla porównania rating dla Polski zaznaczone na czerwono.

Skala ocen ratingowych w agencjach Moody's, S&P oraz Fitch

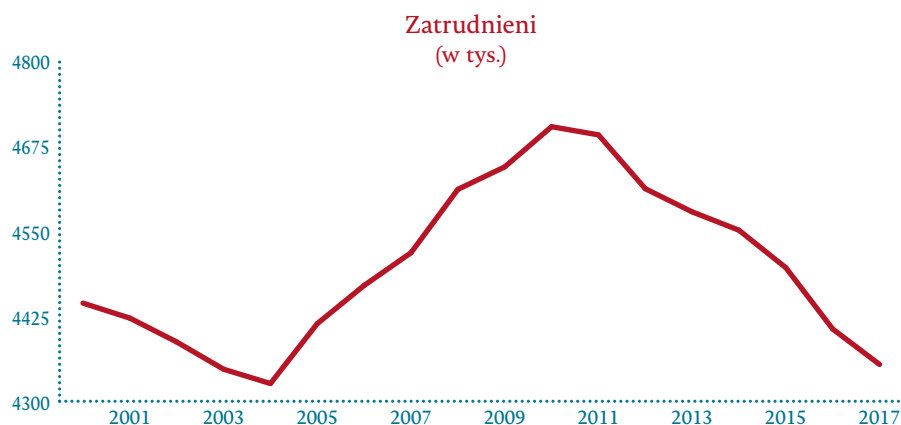
Moody's	S&P	Fitch		
Aaa	AAA	AAA	Prime	
Aaa1	AA+	AA+		
Aaa2	AA	AA	High grade	
Aaa3	AA-	AA-		
A1	A+	A+		Investment
A2	A	A	Upper medium grade	
A3	A-	A-		
Baa1	BBB+	BBB+		
Baa2	BBB	BBB	Lower medium grade	
Baa3	BBB-	BBB-		
Ba1	BB+	BB+		Non-investment
Ba2	BB	BB	Non investment grade speculative	
Ba3	BB-	BB-		
B1	B+	B+		
B2	B	B	Highly speculative	
B3	B-	B-		

Źródło: Opracowanie własne

4. Rynek pracy i zarobki

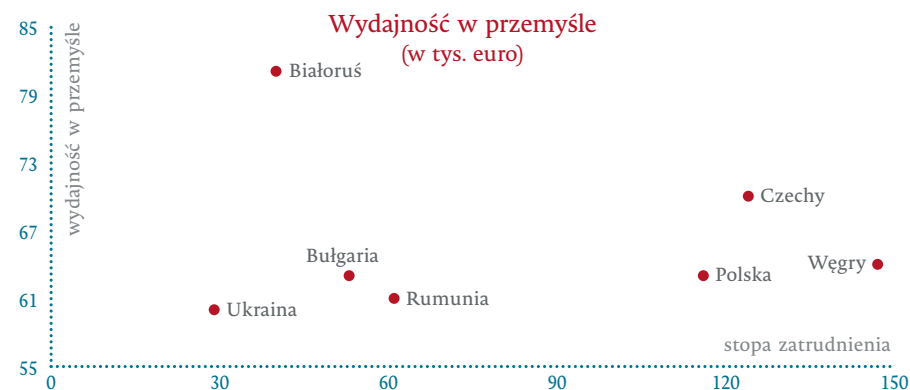
- I. Oprócz utrzymywania ponad przeciętnej stopy inwestycji Białoruś generowała wzrost utrzymując wysoką stopę zatrudnienia. Stopa zatrudnienia liczona wg danych Belstatu jako liczba pracujących do zasobów pracy jest wysoka, choć nieznacznie spada, a według Eurostatu również jest wysoka ale rośnie. Od różnic metodologicznych ważniejsza jest liczba zatrudnionych, która od blisko dekady spada (patrz wykres poniżej).

Źródło: Republic of Belarus, Statistical Yearbook 2018

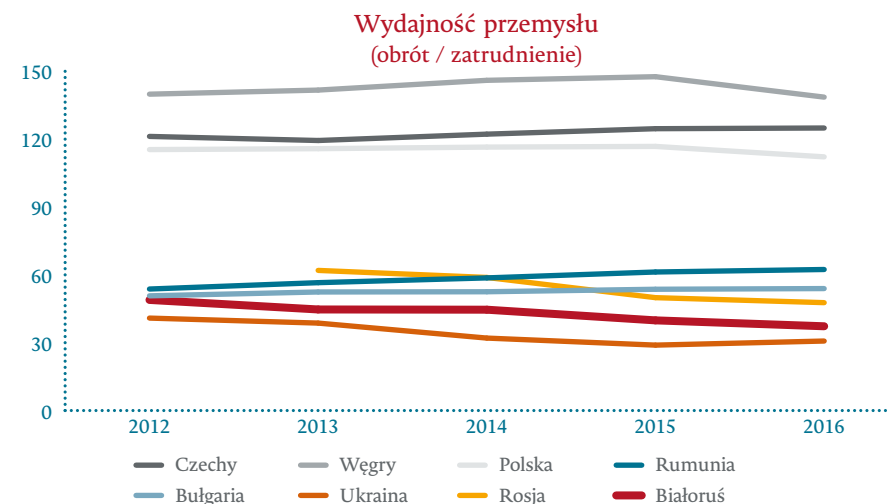
- II. Przy wysokiej stopie zatrudnienia trudno będzie generować więcej wzrostu ze zwiększania stopy zatrudnienia. Główną rezerwą rozwoju na rynku pracy jest niska wydajność pracy w Białorusi (patrz wykres poniżej).

Wydajność przemysłu na Białorusi jest wyższa niż na Ukrainie.

Źródło: Eurostat, Komitet Statystyczny Republiki Białorusi, Rosyjska Federalna Służba Statystyczna, Ukraińska Państwowa Służba Statystyczna, NBP

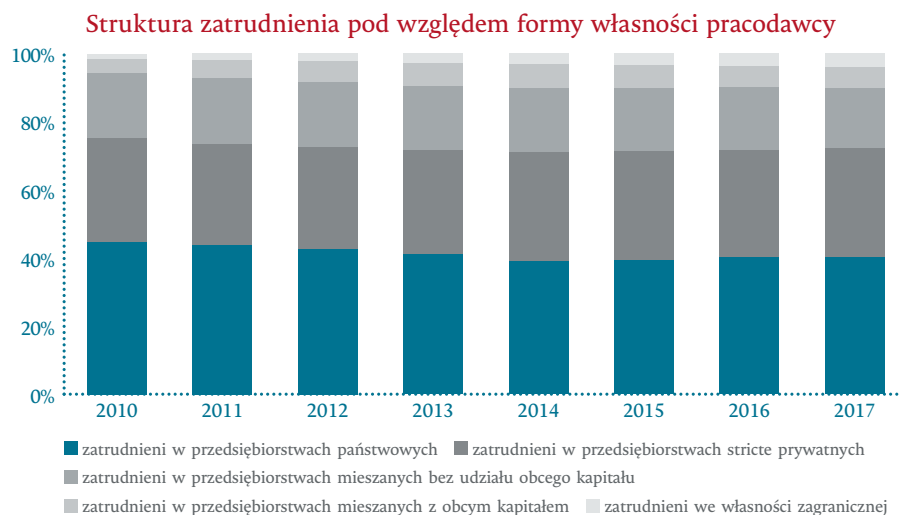
- III. Wydajność przemysłu w Republice Białoruś jest zdecydowanie niższa niż w krajach Unii Europejskiej, jak również niższa niż w Federacji Rosyjskiej. Jednakże jest jednocześnie wyższa od wydajności przemysłu na Ukrainie.

Źródło: Eurostat, Komitet Statystyczny Republiki Białorusi, Rosyjska Federalna Służba Statystyczna, Ukraińska Państwowa Służba Statystyczna, NBP

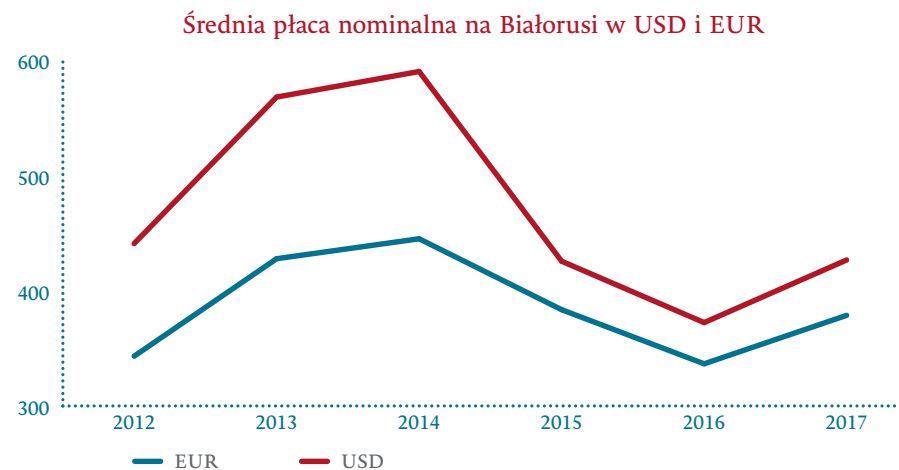
IV. Firmy państwowe stanowią istotną część gospodarki oraz otrzymują wsparcie państwa. Zatrudniają ponad 40% pracowników (patrz wykres poniżej). Firmy państwowe otrzymują bezpośrednie dotacje, kredyty, gwarancje oraz różne inne formy wsparcia, które trudno uchwycić w danych statystycznych ze względu na brak danych o wszystkich formach pomocy w publicznie dostępnych statystykach.

Zatrudnienie i płace w firmach państwowych były do niedawna bezpośrednio kontrolowane przez władzę centralną. Na przykład do 2014 r. rząd Białorusi stawiał państwowym firmom cel wysokości wypłacanych płac. Teraz władze zdają się odchodzić od wydawania bezpośrednich dyspozycji o płacach i zatrudnieniu. Jednak trudno ocenić powszechność i siłę bardziej miękkich sugestii, które wedle doniesień medialnych nadal mają miejsce.

Źródło: Rocznik Statystyczny Komitetu Statystycznego Republiki Białoruś

Od kilku lat prezydent Łukaszenka powtarza publicznie, że celem władz jest, by średnia płaca w Białorusi wyniosła 500 dolarów. Powtarza, że zwolni wszystkich ministrów rządu, jeśli nie osiągną tego celu. Wedle doniesień medialnych urzędnicy niższego szczebla, w sposób mniej medialny, nadal usiłują oddziaływać na zatrudnienie i płace w spółkach państwowych.

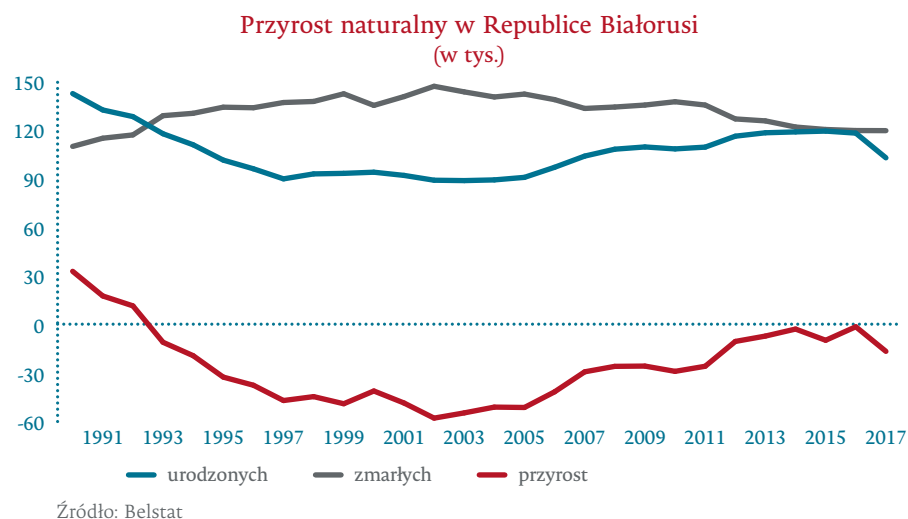
Źródło: Rocznik Statystyczny Komitetu Statystycznego Republiki Białoruś, kursy NBP

Firmy państwowe zatrudniają ponad 40% pracowników, otrzymują bezpośrednie dotacje, kredyty, gwarancje oraz różne inne formy wsparcia.

5. Demografia

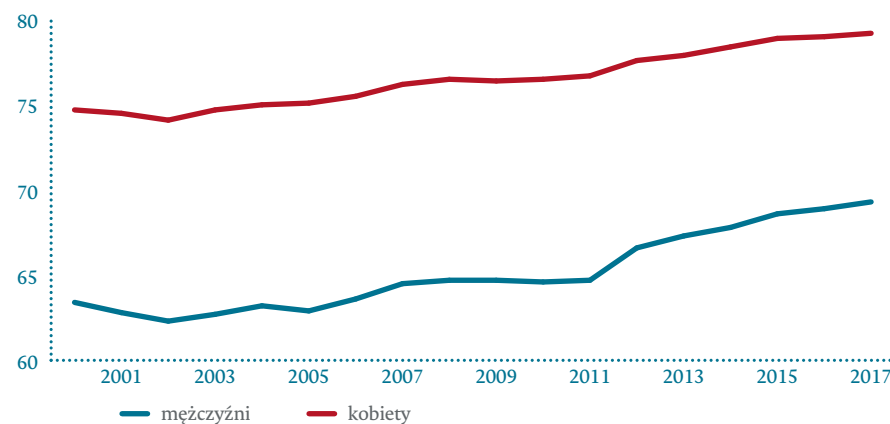
- I. Białoruś jest państwem powoli wyludniającym się. Przyrost naturalny od początku lat 90. jest trwale ujemny. Liczba obywateli białoruskich spadła z 10,2 mln w 1990 r. do 9,4 mln w 2017 r. Oczekuje się (UN World Population Prospects), że po 2030 r. ludność Białorusi spadnie poniżej 9 mln.

Oficjalne dane wskazują na bliskie zero, ale pozytywne saldo migracji. W rzeczywistości poza Białorusią pracować może okresowo według doniesień medialnych nawet do pół miliona Białorusinów.

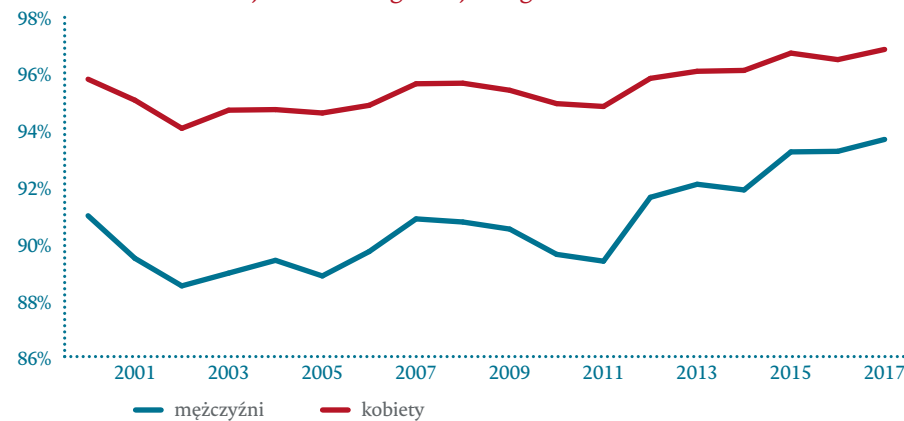

- II. Wysoki wzrost oczekiwanej długości życia zbliżający się do poziomu polskiego nie wystarcza, by odwrócić spadkowe tendencje demograficzne.

Oczekiwana długość życia w latach w momencie urodzenia w Białorusi

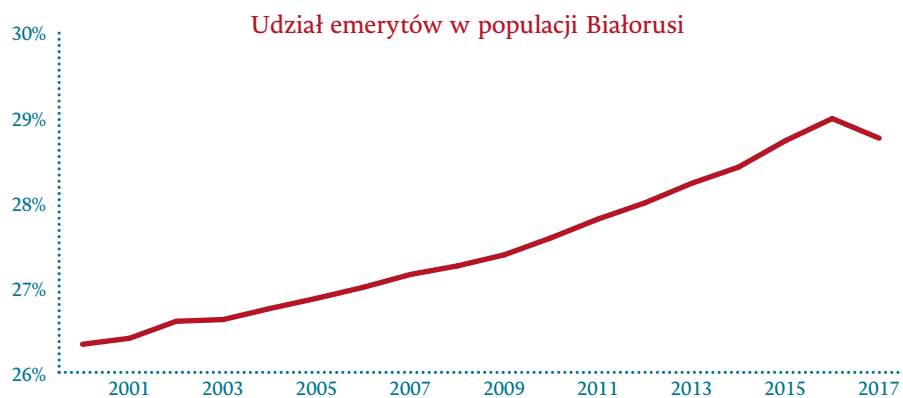

Oczekiwana długość życia w momencie urodzenia w Białorusi jako % analogicznej kategorii w Polsce

Poza Białorusią pracować może okresowo nawet do pół miliona Białorusinów.

- III. Od stycznia 2017 r. Białoruś rozpoczęła podnoszenie wieku emerytalnego. Wiek emerytalny wynosił 60 lat dla mężczyzn i 55 dla kobiet. Przez sześć lat będzie podnoszony o sześć miesięcy rocznie, by sięgnąć 63 i 58 w 2022 r. W ocenie MFW (IMF Country Report No. 16/298) podniesienie wieku emerytalnego zbilansuje fundusz emerytalny jedynie do 2022 r. Bez kolejnych reform deficyt systemu emerytalnego będzie od 2023 r. narastał w tempie około 0,15% PKB rocznie.

Źródło: Rocznik Statystyczny Komitetu Statystycznego Republiki Białoruś

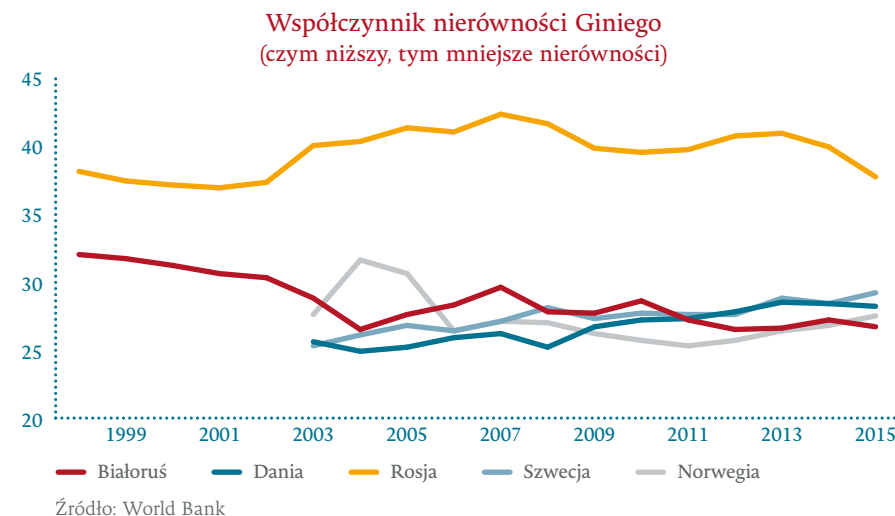
6. Sytuacja polityczna

- I. Gdy w 1994 r. Aleksandr Łukaszenka obejmował urząd prezydenta, trudno było przewidzieć, że w 2019 r. nadal będzie sprawował władzę. Ekonomiczną podstawą trwałości jego rządów okazała się centralizacja czerpania korzyści z handlu surowcami energetycznymi z Rosją.

Korzyści te przechwycił i zainwestował w wzmocnienie swojego obozu władzy oraz w nakłady na inwestycje i konsumpcję, z których korzystały szerokie grupy obywateli. Dla porównania w Ukrainie renty z handlu surowcami energetycznymi zostały w większości rozkradzione przez konkurujące ze sobą klany oligarchów. Centralizacja rent i władzy umożliwiły relatywnie słabszej Białorusi bardziej wyrównane pozycjonowanie się vis a vis Rosji, niż miało to miejsce w przypadku Ukrainy.

Umożliwiła też unikalny na obszarze postsowieckim model społeczno-gospodarczy. Bez znacznych reform rynkowych. Z bezpieczeństwem socjalnym przypominającym czasy sowieckie. Gospodarka białoruska od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych do 2007 r. rosła szybko i dość stabilnie. Wskaźniki biedy i nierówności gospodarczych są porównywalne do skandynawskich (patrz wykres poniżej). W odróżnieniu od innych państw byłego ZSRR na czas wypłacano emerytury i pensje. Wskaźnik biedy liczony jako dzienny poziom wydatków poniżej US\$ PPP 5 spadł z okolic 60% w roku 2000 do mniej niż 1% w 2013 r.

Ekonomiczną podstawą trwałości rządów Łukaszenki jest centralizacja czerpania korzyści z handlu surowcami energetycznymi z Rosją.

- II. Jednak wyczerpanie się rozwoju opartego o wysokie inwestycje i zatrudnienie, ale ograniczonego niskim wzrostem wydajności oraz próba przechwycenia większej części rent z handlu surowcami energetycznymi przez Rosję osłabiają możliwość prowadzenia polityki wewnętrznej i zagranicznej w dotychczasowy sposób.

Przywoływanie modelu skandynawskiego czy chińskiego jako ścieżki dalszego rozwoju Białorusi jest bezprzedmiotowe. W Skandynawii wysoki poziom transferów socjalnych odbywa się w warunkach intensywnej konkurencji rynkowej, co dopinguje przedsiębiorców do zwiększania wydajności. W Chinach sam ogrom kraju, w którym poszczególne prowincje zawierają komplet branż tworzących gospodarkę, umożliwia centralnemu aparatowi partyjnemu mobilizowanie i rozliczanie aparatu regionalnego i branżowego poprzez porównywanie gospodarczych skutków decyzji regionalnych aparatczyków na w miarę porównywalnych jednostkach gospodarczych. W Białorusi centrum polityczne nie jest gotowe skorzystać z konkurencji rynkowej i nie ma możliwości wprowadzić konkurencji

o wyniki gospodarcze wewnątrz aparatu władzy, co utrudnia zwiększenie wydajności gospodarki.

- III. Łukaszenka prawdopodobnie wygra wybory parlamentarne i prezydenckie planowane na 2020 r. Ale jest wysoce prawdopodobne, że Białoruś wejdzie w wieloletnią stagnację gospodarczą, co osłabi jej pozycję zewnętrzną oraz stopniowo będzie umniejszać legitymację jego władzy wewnętrznej.
- IV. Władze białoruskie zdają sobie sprawę z ograniczeń gospodarczych. Usiłują przeprowadzić stopniowe urynnowanie gospodarki. Ale są zablokowane w działaniach proefektywnościowych istotą systemu polityczno-gospodarczego. Realokacja kapitału do bardziej wydajnych zastosowań w obliczu realizowania polityki socjalnej poprzez politykę przemysłową i obniżone ceny usług komunalnych naruszy dotychczasową umowę społeczną. Nie jest pewne, że władze będą w stanie stworzyć nową umowę społeczną.
- V. Przykładem trudności z bodźcowaniem gospodarki do wydajności może być podatek od pasożytów. Początkowo w wersji z 2015 r. był pomyślany jako podatek od niezatrudnionych osób w wieku produkcyjnym. Po największych od czasu pierestrojki protestach został rozwodniony do obowiązku ponoszenia pełnego kosztu usług komunalnych przez osoby niepracujące. Po kolejnych protestach został jeszcze bardziej rozwodniony, między innymi dodano wyłączenie dla osób pracujących za granicą. Co budzi kolejne wątpliwości, bo nie wiadomo, jak w praktyce organa administracji mają potwierdzać zatrudnienie za granicą, gdy spora część Białorusinów tam zatrudnionych pracuje na czarno. Pod koniec 2018 r. stworzono oficjalną bazę danych „pasożytów”. Zawiera ona około pół miliona obywateli, którzy od lutego 2019 r. mają otrzymać nowe wyższe rachunki za usługi komunalne.
- VI. Podwójne wybory parlamentarne i prezydenckie w 2020 r. niosą ryzyko zwyczajowego zwiększenia wydatków socjalnych, emerytur, pensji w sektorze publicznym, dotacji na opłaty komunalne dla rodzin wielodzietnych itp., co zwiększy ryzyko dla kruchej stabilizacji makroekonomicznej.

- VII. Obecne dyskusje wokół rosyjskiego manewru podatkowego nie są niczym nowym. Negocjacje pomiędzy Białorusią a Rosją w atmosferze kryzysu i konfrontacji odbywają się regularnie: 2004 był rokiem konfliktu gazowego, 2010 – konfliktu naftowego, 2012 – konfliktu mlecznego, od 2016 r. ma miejsce konflikt energetyczny. Za każdym razem prezydent Łukaszenka na żądania Rosji odpowiadał eskalacją, by później porozumieć się. Ograniczał dostawy prądu do Kaliningradu, wyłączał radary zintegrowanej białorusko-rosyjskiej obrony przeciwlotniczej, zwiększał opłaty za tranzyt rosyjskiej ropy naftowej na zachód. Ale przyciśnięty pozwalał np. na sprzedaż Beltransgaz, operatora rurociągów gazowych na terenie Białorusi, rosyjskiemu Gazpromowi. Obecnie twierdzi, że nie sprzeda suwerenności za beczkę ropy. Jednak Rosja, sugerując, że może za ustępstwa w pewnym stopniu skompensować manewr podatkowy, będzie w wypadku pogorszenia się sytuacji gospodarczej Białorusi dysponowała bardzo mocnym argumentem.
- VIII. Białoruś, jako jedno z 23 państw na świecie i jedyne państwo regionu nie jest członkiem Światowej Organizacji Handlu. Nie oznacza to jednak, że kraj nie planuje do WTO dołączyć. Proces akcesyjny rozpoczął się w październiku 1993 r., a pod koniec ubiegłego roku premier Białorusi Siarhiej Rumas zapowiedział, że kraj wejdzie do WTO pod koniec 2019 r.

Materiał opracowany przez Biuro Analiz PFR S.A.

Paweł Dobrowolski
Główny Ekonomista PFR S.A.
pawel.dobrowolski@pfr.pl

Andrzej Kochman
andrzej.kochman@pfr.pl

Michał Kolasa
michal.kolasa@pfr.pl

Polski Fundusz Rozwoju S.A.
ul. Krucza 50, 00-025 Warszawa
www.pfr.pl

Niniejszy materiał został opracowany wyłącznie w celu informacyjnym. Biuro Analiz dołożyło wszelkich starań, aby przedmiotowy raport oparty był na wiarygodnych i sprawdzonych źródłach. PFR S.A. nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych na podstawie informacji zawartych w przedstawionym materiale. Materiał może być wykorzystywany do opracowań własnych w całości lub części wyłącznie pod warunkiem powołania się na źródło.

Polski Fundusz Rozwoju S.A. wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000466256; NIP 7010374912; REGON: 1466154578; kapitał zakładowy 2 453 326 553 PLN (opłacony w całości).